

URZĄD NIE JEST PONAD OBYWATELEM

Stanowisko Konfederacji Korony Polskiej w sprawie samowoli urzędniczej i ochrony obywatela przed arbitralnością państwa

Silne państwo nie jest państwem, w którym urzędnik może wszystko. W Polsce zbyt często działa dziś niebezpieczny mechanizm: najpierw urząd podejmuje decyzję, która może bardzo głęboko ingerować w życie człowieka, jego rodzinę, majątek albo działalność gospodarczą, a dopiero później obywatel otrzymuje możliwość udowodnienia przed sądem, że państwo nie miało racji.

Dobrym przykładem jest głośna sprawa rodziny z warszawskiej Białoleki. Po zdarzeniu na ulicy, którego świadkiem była Rzeczniczka Praw Dziecka Monika Horna-Cieślak, uruchomiono działania policji, kuratorów i innych instytucji, a dwoje dzieci ostatecznie trafiło do placówki opiekuńczej. Sąd nakazał później powrót dzieci do rodziców, a według ujawnionych informacji ocenił zastosowane środki jako rażąco nieproporcjonalne i wskazał na możliwe znamiona przemocy instytucjonalnej.

Podobne problemy występują w relacjach obywateli z fiskusem. Naczelny Sąd Administracyjny zwracał uwagę na przypadki instrumentalnego wszczynania postępowań karnoskarbowych w celu niedopuszczenia do przedawnienia zobowiązań podatkowych. Prawo karne ma służyć ściganiu przestępstw, a nie poprawianiu sytuacji procesowej fiskusa.

Problem widać również w zwykłym stosowaniu prawa przez administrację. Najwyższa Izba Kontroli wskazywała w 2026 roku na przypadki niejednolitego interpretowania tych samych przepisów przez urzędy wojewódzkie. W praktyce prowadziło to do sytuacji, w których jedne akty uznawano za sprzeczne z prawem, a inne, obarczone podobnymi wadami, pozostawały w mocy.

Prawo musi być przewidywalne. Człowiek powinien móc przeczytać przepis i wiedzieć jakie będą konsekwencje jego działania. Jeżeli to samo prawo w jednym urzędzie oznacza jedno, a w drugim coś innego, obywatel przestaje kierować się prawem, a zaczyna zgadywać, jak dany przepis zinterpretuje konkretny urzędnik.

Jeszcze wyraźniej było to widać podczas pandemii. Sanepid nakładał na obywateli wielotysięczne kary administracyjne, które później były uchylane przez sądy. W jednej ze spraw obywatelka została ukarana kwotą 5 tysięcy złotych za brak maseczki w sklepie, a sąd następnie stwierdził nieważność decyzji, wskazując na brak właściwej podstawy ustawowej do ustanowienia obowiązku w takiej formie.

Konfederacja Korony Polskiej nie opowiada się za państwem bezsilnym. Policjant musi być w stanie zatrzymać sprawcę przemocy. Służby muszą być w stanie ochronić krzywdzone dziecko. Wymiar sprawiedliwości musi być w stanie

powstrzymać każdą decyzję podjętą z naruszeniem prawa. Ale każde uprawnienie państwa musi mieć jasno wyznaczone granice. Im poważniejsze są konsekwencje decyzji urzędnika, tym wyższy powinien być standard jej podejmowania.

Ochrona dziecka nie usprawiedliwia każdej ingerencji w rodzinę. Walka z oszustwami podatkowymi nie usprawiedliwia instrumentalnego używania postępowania karnego. Ochrona zdrowia nie usprawiedliwia nakładania kar bez właściwej podstawy prawnej. Państwo również musi przestrzegać prawa, a urzędnicy muszą ponosić konsekwencje, kiedy tego prawa rażąco nie przestrzegają.

Dzisiaj ciężar błędnej decyzji często rozkłada się nierówno. Urzędnik wydaje decyzję, a obywatel wynajmuje prawnika. W konsekwencji, dla urzędu oznacza to kolejną procedurę, a dla obywatela - tracenie czasu, pieniędzy, klientów i poczucia bezpieczeństwa.

Dlatego w przypadku rażącego naruszenia prawa musi istnieć rzeczywista odpowiedzialność za podejmowane decyzje. Obywatel nie jest niewolnikiem. Rodzina nie należy do urzędu. Firma nie należy do fiskusa. Majątek obywatela nie należy do administracji. Państwo otrzymuje władzę po to, aby chronić ludzi, ich prawa i porządek publiczny - nie po to, aby zarządzać ich życiem według uznania urzędnika.

URZĄD MA SŁUŻYĆ OBYWATELOWI - NIE OBYWATEL URZĘDOWI.

**ZA RAŻĄCE NARUSZENIE PRAWA MUSI ISTNIEĆ REALNA
ODPOWIEDZIALNOŚĆ.**

**POLAK MA BYĆ OBYWATELEM WE WŁASNYM PAŃSTWIE
- NIE PETENTEM ZDANYM NA ŁASKĘ URZĘDNIKA.**

KOMITET POLITYCZNY

KONFEDERACJI KORONY POLSKIEJ

